

DELEGACIÓ A L'ALT EMPORDÀ
C/ Joan Reglà, 5, 3r E. 17600 FIGUERES.
Telèfon: 972 50 99 09.
Fax: 972 50 93 69.
a/e: altemporda.diaridegirona@epi.es

DELEGACIÓ A LA GARROTXA
Delegat: Xavier Valeri.
Plaça Clarà, 6, 1r pis. local 0-5. 17800 OLOT.
Telèfon: 972 26 88 11. Fax: 972 26 81 50
a/e: garrotxa.diaridegirona@epi.es

CLUB DIARI DE GIRONA
Telèfon: 972 20 20 42
a/e: subscripcions.diaridegirona@epi.es

Diari de Girona expressa les seves pròpies opinions únicament a l'Editorial i respecta, com a publicació oberta i plural, la dels seus articulistes.

DIFUSIÓ CONTROLADA PER

REDACCIÓ, ADMINISTRACIÓ, DISTRIBUCIÓ I PUBLICITAT
Passeig General Mendoza, 2. 17002 Girona.

TELÈFON 972 20 20 66

FAX DE REDACCIÓ 972 20 20 05

FAX D'ADMINISTRACIÓ 972 22 48 25

FAX DE PUBLICITAT 972 21 25 87

http://www.diaridegirona.cat
a/e: diaridegirona@epi.es

Jordi Vilamitjana i Pujol

ELS ALTRES GIRONINS

«Sóc humà: res humà no m'és aliè»
(Terenci)

Són gironins i gironines de soca-rel; són entusiastes del Barri Vell, de la rambla Xavier Cugat, del parc de les Casernes i de la plaça de l'Assumpció; se saben la ciutat fil per randa; hi tenen amics i hi saben gent que els estima. Però no són els gironins de sempre (aquells que marxen adelerats cada matí amb puntualitat anglesa al treball, els que transiten lliurement i sense barreres d'un lloc a l'altre de la ciutat, els que participen dels esdeveniments esportius i cívics de Girona, els dels comentaris d'admiració en els cercles d'amics i de negocis, els que tenen tribuna d'opinió o de política...), no, no són els gironins de sempre. Són «els altres»: són els discapacitats visuals, els discapacitats físics, els discapacitats psíquics; són els malalts del Trueta i del Santa Caterina, de la Clínica Bofill i de la Clínica Onyar, de la Residència geriàtrica; són els asilats, són els acollits en els centres socials, són els vells, són els sols i els solitaris.

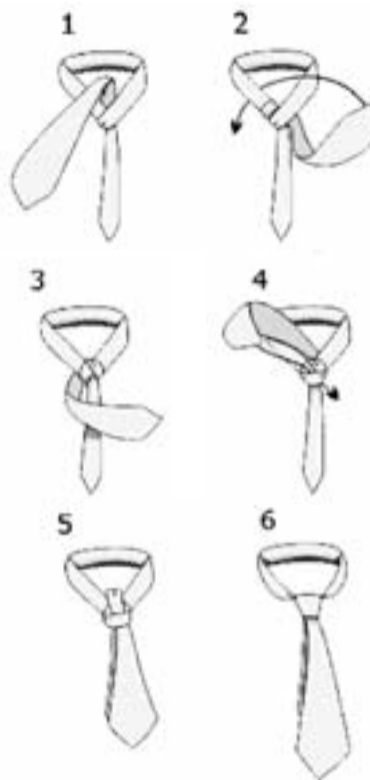
«Els altres gironins» són molts i sovint transiten invisibles (poca gent se'ls mira; poca gent els sap) pels nostres carrers. Però «els altres gironins» no s'amaguen ni esperen la nit per transitar; els altres gironins hi són sempre: viatgen en ambulàncies, viuen en casetes de vidre folrades de números de la sort als xamfrans, s'obren camí per la selva d'asfalt, ciment i obres amb les seves cadires de rodes, passen

de la mà dels seus monitors per la Rambla...

Girona no seria Girona sense tots els gironins: els uns i els altres. Va escriure el magnífic poeta metafísic anglès del XVII, **John Donne**: «Cap home és una illa, quelcom complet en ell mateix; cada home és una peça del continent, una part del tot. Si el mar s'emporta un tros de terra, tot Europa queda disminuïda, com si es tractés d'una muntanyeta, o la casa d'un dels teus amics, o la teva pròpia casa. Cap persona és una illa; la mort d'una sola persona em disminueix, perquè jo formo part de la humanitat. Així doncs, no preguntis per qui toquen a mort les campanes; toquen per tu».

Sortosament, en una societat com la gironina -cultura, educada, desvetllada i feliç- hi ha moltes persones que estan construint constantment ponts entre «els uns» i «els altres». Abans en deïem «caritat»; després en vàrem dir «justícia». Al final, ens hem quedat amb la paraula «solidaritat», que implica un grau de compromís. És ben cert que quan ens unim als altres solidàriament, amb actitud generosa, desinteressada, participativa, cooperativa, sentim sorgir de dins una energia enorme i una gran alegria. **Bergson** veia en aquest sentiment el triomf de la vida.

La història de solidaritat amb «els altres gironins» ve de lluny i és una història pendent d'escriure. Em vaga, però, d'escriure avui de la revista *Llavor* i de l'activista espiritual, **Narcís Cadena i Masó**. A començaments de 1977 va néixer a Giro-

ADRIA

que ahora se da como caridad»; «Es necesaria la creación de una Escuela-Taller para minusválidos»; «Los minusválidos, un tema a considerar. Todos debemos ser responsables de todos»; «Un llamamiento urgente: Es necesaria la creación de una junta de padres de niños paráliticos cerebrales»; «*Llavor*, una revista gerundense que va dirigida a los marginados: Queremos mentalizar a la sociedad sobre las injusticias de la propia sociedad»...

Col·laboraren a *Llavor* el **Dr. Ramon Noguera Hosta**, **Pere Planella**, **Narcís Cadena**, **Josep Maria Rovira Bellosó**, **Pere PUJOLÀ**, **Mn. Martirià Brugada**, **Neus Fort**, **P. Carreras**, **Mn. Josep Maria Marquès** o **Manel Palahí** (amb una excepcional cita d'**Unamuno** en el número 2: «La absoluta, la completa, la verdadera soledad consiste en no estar ni aun consigo mismo»). La manera com eren tractats els temes i la denúncia implícita que es feia de la situació de marginació de força persones de les comarques gironines van dur, ben probablement, a la «reconversió» en el número 3 de *Llavor* en el *Butlletí informatiu de l'Hospitalitat de la Mare de Déu de Lourdes del Bisbat de Girona*.

Narcís Cadena ha treballat sempre en favor dels més necessitats: de fets i de paraula. El podem llegir també de 1983 en endavant a la revista *El Pont Major* reflexionant sobre la necessitat d'humanitzar les comarques. Els temes tractats són inequívocament humans: «Les persones grans», «A un drogaaddicte», «Un delinqüent», «El paper de la família en la rehabilitació del nen minusvàlid», «Els invidents», «A les persones internades en els hospitals psiquiàtrics», «El minusvàlid», «L'atur», «El suïcidi i el telèfon de l'esperança»...

La pàtina d'humanitat que Narcís Cadena va dipositar a la ciutat és permanent i lloable. Aquesta setmana mateix, amb MIFAS han organitzat al CEIP Mare de Déu del Mont un partit de bàsquet amb cadira de rodes per ajudar els nens i nenes a prendre consciència de les discapacitats. Per a persones com ell degué escriure **Terenci** la sentència que encapçala aquest article.

na la revista *Llavor*, una publicació semestral de 12-16 pàgines i de distribució gratuïta que tenia com a finalitat promocionar les ajudes i ajudar els minusvàlids. N'era director Narcís Cadena i estava sota la responsabilitat de la Hospitalitat de Nostra Senyora de Lourdes de Girona. De fet, aquell butlletí era la culminació de diverses petites publicacions i escrits que buscaven el mateix fi i d'una creixent preocupació d'uns quants gironins pels problemes que afectaven «els altres gironins». No cal dir que a finals dels 70, la integració de les persones disminuïdes o discapacitades era un drama a totes les comarques: barreres arquitectòniques, desamparament sanitari, impossibilitat de viatjar, marginació, etc. **Bouso Mares** des del diari *Los Sitios* es féu ressò diverses vegades de la trista realitat amb sensibilitat i encert a través dels seus articles i entrevistes: «Hay que dar con justicia lo

Jaume Fàbrega

DUBTES LINGÜÍSTICS AL RESTAURANT

Com es diu «salpicón de marisco» en català? El nom adequat és «còctel de marisc». Amb tot, cal dir que el mot «salpicón» ve del francès: coses curioses dels giravolts

lingüístics. Altrament hi ha el clàssic sorbet: erròniament s'ha volgut traduir per «xarrup» o «xarrupet», cosa que és una bestiesa: no és pas un mot que vingui de l'espanyol, sinó del turc *sherbet* passant pel sicilià *sorbettu* i el francès sorbet. «Xarrupet», en canvi, és, a parer meu, la paraula indicada per traduir l'horrible «chupito». A València, on hi ha una enorme tradició en crear begudes i noms bonics per a designar-les, seria «colpet» o «vaqueret», tot i que colp o cop pot ser també un terme de cocteleria per indicar una mínima proporció, que en català proposo dir-ne «un toc». Parlant de còctels: s'ha introduït un costum lleig i horrible entre baristes (serveix per a *barman*?) de pronunciar *vodka* (perquè no escriure-ho així) amb «z» madrilenya (de «Madrid»). I, continuant en el terreny de mam, sisplau, no dieu (com fa a Catalunya Ràdio parlant en català), «bodega» (celler, paraula preciosa que compartim amb l'anglès i el francès) o «catar»,

«Podem veure a les cartes dels restaurants (quan són en català!), que el títol del plat de la carta ha estat redactat en castellà, i després traduït»

que ens fa oblidar el preciós i correcte tastar, que compartim també amb aquestes dues llengües. Igualment cal evitar, de totes totes, un altre terme català de la Corpo, «provar» en el sentit de tastar un aliment: només provem un cotxe, no un formatge!

Un problema molt greu, que podem veure a les cartes dels restaurants (quan són en català!), és que s'hi pot veure que el títol del plat de la carta ha estat redactat en castellà, i després traduït incloent les altres llengües «estrangeres», com el català. Així veiem, en un «Menú de mercat», unes «Carxofes farcides de txangurro» (terme que utilitzen els espanyols -d'origen basc- per designar la cabra o cranca o unes

«Llenties del Puy amb budell de bacallà i foie», terminologia aberrant que tradueix l'espanyol «*Lentejas del Puy con tripas de bacalao y foie*». L'increïble és que en castellà aquesta expressió no existeix, ja que és un cal del català; altrament, *foie* no vol dir res, si de cas *foie gras* o fetge gras. Aquesta carta corresponen a un lloc emblemàtic, el restaurant de l'Escola de Turisme i Direcció Hotelera (dirigit per SERHS) de la Universitat Autònoma de Barcelona, on jo hi faig classes i cursos d'enogatrònomia! Si m'ho demanen els farà les redaccions, sense cobrar, com ho he fet per a *El Bulli* -que menyspreaven el català- i altres restaurants. En alguns restaurants ja s'ha introduït la grafia *nyega* de «fideguà» (per si no fos prou l'incorrecta «fideuà» -per fideuada-. Un rècord d'errors el trobem en el recent fullet de la Setmana Gastronòmica de Girona: senyors restauradors i corporacions oficials que els avaleu: un suspens amb orelles d'ase.